

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԳՐ. ԲԱԶ. - ԱՂԱԶԱՆՆԵՐ.

1902 № 676

ԲԱՆԱՏԵՂ ԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քեզ ին՞չ երգեմ, կարօտ ընկեր,
Թոյլ լարերով քնարիս.
Ինչպէ՞ս մէկ մէկ թւեմ վշտեր...
Ա՛խ, անթիւ են, սիրելիս...
Գ. Բ.-Ա.

ԲԱԳՈՒ

ՏՕՍՐԱՆ Յ. Գ. ԳԻՒԼԱՍԱՐԵԱՆԻ.

1902.

891.99

F-17

89/93

բ-17

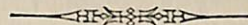
Գ. Բ. Ա. - Բ. Բ. Ա. Բ. Ա.

01 JAN 2008
08 DEC 2011

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քեզ ին՛չ երգեմ, կարօտ ընկեր,
Թող լարերով քնարիս,
Ինչպէս մէկ մէկ թւեմ վշտեր...
Ա՛խ, անթիւ են, սիրելիս...

Գ. Բ.-Ա.

Բ Ա Գ Ո Ւ

Տպարան Յ. Գ. Գիւլբասարեանի.

1902.

26.02.2013

22.924

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 19-го января 1902 года.

Մ Ա Ն Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն .

(Հատուած պօէմայից)

Չատ շուտ անցան իմ մանկութեան
Ուրախ գուարթ օրերը.
Մէկ մէկ շուտով կտրուեցան
Կեանքիս անծայր թերերը:

Այն աղբիւր էր, որ շուտ բղխեց
Ու խոստացաւ բազոտ ու կեանք.
Աւանդ, շուտով նա դադարեց—
Պատճառելով վիշտ, զրկանք:

Ա՛խ, ինչպէս ես կուզեմ նորից
Մի անմեղ մանուկ դառնալ,
Վազել սիրով կպչել խաղից,
Գուցէ այժմ կշտանալ:

Բուռն տենչով կուզեմ թողնել
Դաժան լուծս ծանրացած,
Ու կապանքս ջարդել, փշրել,
Դէպ հետ վազել զրկաբաց:

Իսկ անբաժան տխուր ներկան,
Իբրև մի ժայռ յաղթանդամ,
Յենուած թշուառ կեանքիս վրան
Ինձ քշում է դէպ դամբան:

Բայց քանի դեռ ուրախ սրտով
Մանուկ էի մի կայտառ,
Վազում էի միշտ խայտալով,
Վազում, թռչում դէպ անտառ:

Այնտեղ գտնում ես ընկերներ
Հասակակից եւ օրուան,
Տեսակ տեսակ խաղում խաղեր,
Երգում երգեր զանազան:

Իսկ կէսօրին միշտ անտառում
Ծառի շուքում հաւաքուած,
Պատմութիւններ էինք պատմում
Հերթով, կարգին նստոտած:

Խէլօք, ազդու պատմութիւններ
Մեզնում մէկը լաւ գիտէր.
Նա դիւցազանց քաջութիւնը
Մեծ եռանդով պատմում էր:

Հատ շատերի պատմութիւններ
Կարճ միջոցում գիտէինք.
Լաւ լաւ տղայք, լաւ ընկերներ,
Մեզ մօտ շատ հաւաքեցինք:

Թիֆլիս, 20 գոստոսի 1900 թ.

ՅՐԵՒՆ ՈՒ ԿՈՅՍ.

Արևի վառ փայլը երկնից
Ծովի պաղ ջուր տաքցրեց,
Նորա կապոյտ պարզ երեսից
Գոլորշիներ թռցրեց:

Սիրուն կոյսը, հոն դիմացէս,
Մատաղ սիրտս կրակեց.
Արիւն կտրած սրտէս պէս պէս
Երգեր հիւսեց, ուղարկեց...

Բազու, 29-ն Ապրիլի 1901 թ.

* * *

Ես երգ հիւսեցի: Վշտիս թփերից
Մէկ մէկ քաղելով մի փունջ հիւսեցի.
Դալկացած սրտիս փշոտ լարերից
Մէկը պոկելով—նորան կապեցի:

Անցաւ ժամանակ. Ոչ ոքի սրտում
Երգս արձագանք կարծես չգտաւ...
Նոր այսօր միայն քո սիրող սրտում
Նորան տանջանքով փայփայած տեսայ:

Բազու, 28-ն Մայիսի 1901 թ.

ԿԵԸՆՔԻՍ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻՆՆ.

Ին՛չ փառք ու պատիւ, պարծանք, երանիք,
Այն կեանքի կռուի քաջ զինորդներին,
Որոնք յաղթելով դառնութիւնք, չարիք՝
Դառնումեն ուսուցիչ զալոց սերնդին:

Իմ նորաբողբոջ մատաղ կեանքումը
Ձեզ եմ ես տեսել, ձեզ եմ ճանաչում,
Ձեզ եմ պարտական... Դուք էք մտքումս...
Դուք պիտի խնդաք կեանքի խնջոյքում...

Քաղու, 1 Սեպտեմբերի 1899 թ.

ԹՈՒԻՐ ԹՈՒՉՆԵԿ.

Թուիր թուչնակ, թուիր արագ,
Թուիր—թուչելուտ մեռնեմ.
Թուիր այդպէս դու շարունակ,
Նպատակիտ ես մեռնեմ:

Ճանապարհին դու աչք ածիր,
Լաւ տնտղիր բոլորին.
Չքնաղներից չքնաղ կոյսին
Եթէ տեսնես—բարեիր:

Նա իմ եարն է, սիրուն եարը,
Հոգով սիրած, պատուական.
Նա իմ եարն է, դարդլու եարը,
Սրտիս տէր ու տիրական:

Նորան տխուր դու կտեսնես
Ծառերի մէջ անտառում.
Սպասելիս կ'հանդիպես
Նուիրական հովերում:

Տանջանքների քողի տակից
 Նա կրկին կ'հրհրայ,
 Էն խոժոռած երկու աչից
 Դարձեալ հուր կ'պլպլայ:

Անթիւ բարև նորան յիշիր
 Էրուած սրտիս խորքերից,
 Մի գոյգ համբոյր էլ խնդրիր
 Ինձ տեղ երկու աչերից:

Թռիր թռչնակ, թռիր արագ,
 Թռիր—թռչելուտ մեռնեմ.
 Թռիր այդպէս դու շարունակ,
 Անցած ճանապիտ ես մեռնեմ:

Բագու, 31-ն Մայիսի 1901 թ.

ՆՈՒԷՐ ԵՍՐԻՍ.

I.

Անուշ հովեր, կէք տարէք
 Էս դարդերը ծանրացած.
 Ծովեր, պատմեմ, դուք լսեցէք,
 Իմ ցաւերը սեւացած:

Տարէք որ քիչ թեթեւանամ
 Միրտս կրծող մորմոքից.
 Եկէք, պատմեմ, որ հովանամ
 Էս հուր կրակ սեւ օձից:

I I.

Հովերն անուշ գրուցելով
 Եկան նազ ու նազերով.
 Ծովը սրեց իւր լսելիք,
 Ափին կամաց լափ տալով:

Դարդս տարան... բայց էլի կայ,
 Եարար վերջը երբ կուգայ.
 Ծովը լսեց, ալեկոծուեց,
 Բայց, ան, վերջը դեռ չ'կայ:

Սիրուն եար ջան, դու մնացիր,
 Դու և ծով ես և հովեր.
 Դէպ ինձ շուտով դու մօտեցիր,
 Դու կ'ցրես իմ ցաւեր:

III.

Եարս լսեց ու ան քաշեց
 Կարօտ սրտի խորքերից.
 Նորա «ախ»ը սրտիս կպեց,
 Տանջուած սիրտս հովցրեց:

Ախ, նազան եար, հոգուտ դուրբան,
 Անուշ ձէնիտ եմ կարօտ.
 Արի, արի, սիրուն եար ջան,
 Լոյս երեսիտ եմ կարօտ:

Բախշիկ, 7-ն Յուլիսի 1901 թ.

ՕՐ. PRESS'E-ի ԱՂԲՄՈՒՄՐ.

Ես քեզ ին՞չ տամ, տանջուած աղջիկ,
Յաւերժ նուէր ինձանից.

Որ՞ը ընտրեմ, սիրուն աղջիկ,
Որ գոհ լինես ինձանից:

Քեզ վարդ չեմ տայ, նա տանջող է,
Սիրտդ նորից կ'տանջէ,
Բուլբուլ չեմ տայ, նա սիրող է,
Նա քեզ ինձնից կ'խլէ:

Գարուն չեմ տայ, թառամող է,
Նա ինձնից շուտ կ'թողմէ.
Ծովն էլ չեմ տայ, նա շատ խորն է—
Նա քեզ իւր տակ կտանէ:

Երկինք չեմ տայ, նա անգութ է,
Նա լուսթիւն կսիրէ.
Սէր ու յարգանք նորան խորթ է.
Մեզ նա անէծք կ'թափէ:

Լուսին, աստղունք էլ չեմ տայ քեզ.
Նորանք ցաւ կ'նորոգեն.
Վշտի աղբիւր չեմ բանայ քեզ,
Կ'տառապես, խոցոտուես:

Կրծքիս տակը մի սիրտ ունեմ,
Ոչ անգութ է, ոչ թողմող,
Եկ ես նորան քեզ նուիրեմ.
Նա ջերմ, անանց է սիրող:

Քաղու, 27-ն Մայիսի 1901 թ,

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՉՆԵՐ.

Ծովի ափին, մութ գիշերով,
Մի աղջիկ էր լուռ լալիս.
Ալիքները կարեկցելով
Գնում էին ու գալիս:

Ալիքները ափին զարնում,
Ցայտում էին, փշրում,
Ու աղջկայ մարմանդ աշից
Գոհար արցունքներ սրբում:

Նա լալիս էր ու մտածում.
Թէ երկուսից որն ընտրել.
Արդեօք ծովի սառը զրկում
Ցաւերժ քնով նինջ սփռել,

Թէ զոհելով մատաղ կեանքի
Եւ վառ արեւ և զարուն—
Չարժանանալ նախատինքի,
Գնալ ատած ամուսնուն...

Ծովը վրդովւում էր ուժգին,
Ափին ալիքներ լափում.
Բայց աղջկայ խորունկ դարդին
Ոչ մի զարման չէր գտնում:

Բագու, 12-ն Սեպտեմբերի 1901 թ.

Հ-9-ԵՏԵՑՑ

Ծառ ու ծաղիկ, հով ու հովեր,
Ցուրտ աղբիւրներ ին՛չ անեմ,
Երբ անջատուած են մեր սրտեր
Ու ես պիտի դարձ անեմ:

Սիրուն մարդեր, դաշտ ու արօտ,
Անտառ, սարեր ին՛չ անեմ,
Երբ որ եարիս դէմքին կարօտ
Պիտի անվերջ սուգ անեմ:

Ա՛խ, բոլորը, էտ բոլորը
Ասէք, ինչպէս ես չատեմ.
Երբ զորանք են անջատողը
Սիրող սրտերն... ոն՛ց չատեմ:

Բախչիկ, 7-ն Օգոստոսի 1901 թ.

Դարձոտ սիրտս դարման կուզէ,
Վառ գարունը ծաղիկներ,
Էրուած հոգիս հանգչել կուզէ
Ու էլի նոր տանջանքներ:

Ոչ դարման կայ, ոչ էլ հանգիստ,
Ոչ ալ գարուն ծաղկալից.
Սիրտս էլի վայում է խիստ
Արիւնաներկ խորքերից:

Բագու, 3-ն Ապրիլի 1901 թ.

Գարունն եկաւ, աշխարհն զարթնեց,
Ծառ ու ծաղիկ կանաչեց.
Բուլբուլն ելաւ վարդի թփից
Երգեց—ալ վարդը բացուեց:

Եկաւ և իմ սիրոյ գարուն,
Սիրտս ծաղկեց, կանաչեց.
Նս էլ երգեր շատ երգեցի—
Բայց, անի, եարս չլսեց:

Բագու, 6-ն Մայիսի 1901 թ.

Ա՛խ, ինչպէս կուգեմ,
Որ մի ըոպէով
Նս թռչունն լինեմ:
Թռչեմ սրբն թաց
Երկնի վրայով,
Թռչեմ, սլանամ
Բարձր լեռների
Նս զագաթներով:
Անցնեմ անտառներ
Դաշտեր ու ձորեր.
Անցնեմ քաղաքներ.
Մի անգամ գոնէ
Տեսնեմ կարօտած
Իմ հայրենիքը —
Վշտից տառապած.
Տեսնեմ բարիքը
Նորա լի ու լի,

Խմեմ աղբիւրի
 Ջրից կաթնալի:
 Սիրտս լիովին
 Այնտեղ թողնելով,
 Դառնամ վերստին
 Լալով, վշտալով...
 Ա՛խ, ինչպէս կուզեմ
 Գէթ մի ըոպէով
 Ես թռչուն լինեմ...

Քաղու, 28-ն Յունիսի 1900 թ.

ԶՄՈՌԱՅԵՑ.

Զ'մոռացայ այն գիշերը
 Խաւար ու լի տանջանքով.
 Եւ այն գիւթիչ սև աչերը
 Վառուած սիրոյ կրակով:

Զեմ մոռանում պարզ գիշերուայ
 Ունկլիք ու վառ աստղերը,
 Կարծես պատրաստ կարեկցութեան
 Անշարժ ու լուռ քարերը:

Զեմ մոռանալ. միշտ կ'փնջրեմ
 Դանել նման գիշերներ.
 Զեմ ուրանալ, միշտ կսիրեմ
 Կոյսի սև սև գոյգ աչեր:

Թիֆլիս, 14-ն Օգոստոսի 1900 թ.

Ա Ն Է Ծ Ք

(Ադամ Անիկից)

Ով որ պատճառ էր մեր մէջ բաժանման,
Թող նա անդադար կրէ տանջանքներ.
Թող անմխիթար արցունքն բաժանման
Վառեն սրտումը անվերջ յուզմունքներ:

Ով յանցաւոր էր տխուր բաժանման,
Թող նա տեսութեան մնայ անարժան.
Թող որ թառամէ հեռու սիրուհուց
Ու ճակտին կնիք կպած դառնութեան:

Բագու, 9-ն Հոկտեմբերի 1899 թ.

* * *

Էս վայրկեանիս, թէ անուշ եար,
Մօտ լինէիր թշուառիս.
Նազան կրծքիտ, անխ, սիրուն եար,
Թէ սեղմէիր սիրտ—հոգիս՝

Ողջ տանջանքս կփարատուէր
Քո կեանք տուող աչերից,
Նենգ աշխարհն էլ կփլուէր
Էտ հուր շանթող հայեացքից:

Բախշիկ, 5-ն Օգոստոսի 1901 թ.

Ս Ի Ր Ո Յ Կ Ա Տ Ա Կ .

Գու կատակ արիւր. կարմիր վարդերից
Ու ծաղիկներից մի փունջ փնջեցիր,
Ու իբրև անկեղծ, սիրավառ սրտից,
Ինձ սիրուն փնջիկն առաջարկեցիր:

Մինչ քեզնից գողտրիկ փնջիկն առած
Հիանում էի վրան նայելով՝
Յանկարծ շարժեցի ու նա խշխշաց
Չինձու, անկենդան դէմքը պարզելով:

Բագու, 12-ն Մարտի 1901 թ.

* * *

Արծ'իւ, էրնիկ ես լինէի
Էտպէս բարձր ճախրելիս.
Ամպերից վեր կթռչէի՝
Ալիք տալով թևերիս:
Ապա ուղիղ կթռչէի
Դէպ այն կողմը ցանկալի,
Ուր որ տխուր, ուր որ տրտում,
Արտասուաթոր աչքերով,
Լուռ նայում է իմ հուրին
Ու սպասում իւր եարին...
Նորա գիրկը կնետուէի
Ես այնտեղով թռչելիս...
Ա՛խ, թէ միայն ես լինէի
Էտպէս բարձր ճախրելիս:

Բախշիկ, 10-ն Օգոստոսի 1901 թ.

* * *

Էլ ին՞չ երգեմ... ես թառամած
 Ցաւ ու վշտից ին՞չ երգեմ...
 Սըտիս լարերին փոշոտած
 Դարդոտ սրտով ոն՞ց խփեմ...:

Ուրախ երգեր... Ա՛խ, դուք անցաք,
 Եր՞բ կուգաք... Սիրուն երգեր,
 Ի՞նչու շուտ ինձ մոռացաք.
 Կեանքիս արև եր՞բ կուտար...:

Բախչիկ, 4-ն Օգոստոսի 1901 թ.

* * *

Դուրսը ցուրտ է, ներսը խաւար,
 Հոգիս տխուր ու մռայլ.
 Էլ չունեմ յոյս, չունեմ ընկեր
 Որ խոր վիշտս փարատէր:

Էլ ո՛ւմ վշտով նորից դիմեմ.
 Ցաւս էլ ո՛ւմ հետ պատմեմ.
 Էլ ո՞վ մնաց... էլ ումնից
 Յուսամ վշտիս կարեկից...:

Թիֆլիս, 10-ն Օգոստոսի 1900 թ.

Միթէ՛ վերջ արդէն ամեն տանջանքի,
Տառապանքների.
Մըրկուած սրտի, փոթորկող կեանքի
Ելևէջների...

Ասէք, չքացան, արդեօք վերացան
Աշխարհի սէրը...
Երկինքը երկրին գուցէ մոռացաւ,
Սէրը ուրացաւ...

Քաղու, 16-ն Սեպտեմբերի 1901 թ.

Չ Է Վ Ի Ճ Ե Կ Ս Ի Ը Թ.

Չէ վիճակուած մարդկանց միջում
Ինձ երջանիկ ապրելու.
Գնամ այնտեղ, այն լեռներում
Իմ խոր վիշտը ողբալու:

Ազատ լերան արծիւները
Թող պտոյտ գան իմ գլխին.
Իմ խօսքերին թող ձորերը
Արձագանք տան միասին:

Այնտեղ վայրի ծաղիկները
Թող ժպտան իմ երեսին.
Ու փայլփլող բիւր աստղերը
Վառ յոյս ցոլան իմ սրտին:

Առաւօտեան արշալուսով
Երկինքը թող ինձ օրհնէ,
Երեկոյեան վերջալուսով
Խաղաղութիւն նա մտղթէ:

Եւ Երջանիկ այնտեղ կապրեմ.
Միշտ թէ՛ն վիշտ երգելով.
Եւ Աստծուն անդ կաղօթեմ
Բաց ու մարուր ես սրտով:

Բագու, 31-ն Մայիսի 1900 թ.

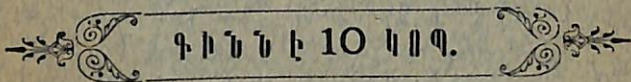

« Ազգային գրադարան

NL0323775

22.924

Գ Ի Ն Ն Է 10 Կ Ո Պ.

Կարելի է ստանալ.

Բազում—պ. ԹԱԴ. ԲՈՒՆԵԱԹԵԱՆԻ գրալատանոցում:
Գանձակում—պ. ԿՈՍ. ԱՐԱՄԵԱՆԻ գրալատանոցում.

Դիմել հեղինակին՝ Ваку. Магазинь Малхазова. Григорію Вазазъ-Агаджанянцу.